

Vázanost rozhodnutím soudu

Pro soud není závazné řešení kterékoliv z otázek, jimiž se soud (popř. jiný orgán) musel pro potřeby svého rozhodnutí vypořádat. Ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř. je třeba v případě, že půjde o rozhodnutí soudu, vykládat v souvislosti s ustanovením § 159a o. s. ř. a posouzení předběžné otázky jiným soudem je tudíž pro soud závazné tehdy, když byla tato předběžná otázka řešena ve výroku rozhodnutí. Řešení otázky, která nebyla přímo předmětem sporu v jiném řízení a o níž proto jiný soud nerozhodoval ve výroku, nýbrž se s ní (jako s otázkou předběžnou) pro účely svého rozhodnutí vypořádal pouze v odůvodnění svého rozhodnutí, pro soud v jiném řízení závazné není.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 4004/2011, ze dne 3.12.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce J. Ž., zastoupeného JUDr. L.Š., advokátem, se sídlem v D., proti žalované D.C. & C., spol. s r. o., se sídlem ve S., zastoupené Mgr. K.K., advokátem, se sídlem v P., o zaplacení částky 6,536.976,50 Kč, vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 61 Cm 34/2008, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 4. května 2011, č. j. 4 Cmo 261/2010-250, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. května 2011, č. j. 4 Cmo 261/2010-250, a rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. června 2010, č. j. 61 Cm 34/2008-193, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Předmětem sporu v souzené věci jsou nároky na zaplacení smluvních pokut ve výši 0,1 % z ceny díla za každý den prodlení s předáním díla podle smlouvy č. 25/98 za období od 1. ledna 1999 do 30. dubna 2004 ve výši 4,467.391,50 Kč a podle smlouvy č. 26/98 za období od 1. října 1998 do 30. dubna 2004 ve výši 2,069.585,- Kč, jež byly žalobcem uplatněny vzájemným návrhem v řízení vedeném u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 61 Cm 57/2003, v němž se žalovaná po žalobci domáhala zaplacení částky 1,811.990,- Kč jako zůstatků ceny díla podle smlouvy č. 25/98 ve výši 903.690,- Kč a podle smlouvy č. 26/98 ve výši 908.300,- Kč, vždy spolu s úrokem z prodlení. Usnesením ze dne 12. března 2008, č. j. 61 Cm 57/2003-238, bylo řízení ve věci tohoto vzájemného návrhu vyloučeno k samostatnému projednání.

Krajský soud v Ústí nad Labem pak rozsudkem ze dne 21. června 2010, č. j. 61 Cm 34/2008-193, žalobu o zaplacení částky 6,536.976,50 Kč zamítl a rozhodl o nákladech řízení.

Vrchní soud v Praze k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 4. května 2011, č. j. 4 Cmo 261/2010-250, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Protože obě smluvní pokuty byly sjednány pro případ prodlení s předáním díla, bylo těžištěm sporu (jak výslovně zdůraznil soud prvního stupně) posouzení otázky, zda žalovaná řádně a včas předala dílo podle obou smluv. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně vyšel při řešení této otázky z pravomocného rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 20. března 2008, sp. zn. 61 Cm 57/2003-249, potvrzeného rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 10. června 2009, sp. zn. 4 Cmo 374/2008-273, jímž bylo žalobě na zaplacení cen obou děl vyhověno. Zdůraznil, že oba nároky spolu úzce souvisí, a vyslovil názor, že skutková zjištění učiněná v původním sporu a z nich dovozený skutkový závěr mohou být vzhledem k ustanovení § 159a občanského soudního řádu podkladem pro rozhodnutí v projednávané věci. Argumentoval, že přiznáním práva na zaplacení ceny díla v

původním řízení byly vyřešeny předpoklady vzniku tohoto práva a bylo tak postaveno najisto, že mezi účastníky byly uzavřeny smlouvy o dílo, obě díla byla předána objednateli a zhotoviteli vzniklo právo na zaplacení ceny obou děl k datu 28. září 1998. Tím byla podle jeho názoru vyřešena předběžná otázka, že mezi stranami došlo k datu 28. září 1998 k předání a převzetí díla podle obou smluv. Na základě toho pak odvolací soud uzavřel, že žalobci nárok na smluvní pokutu za prodlení s plněním od 1. ledna 1999 dle smlouvy č. 25/98 a od 1. října 1998 podle smlouvy č. 26/98 nevznikl, neboť žalovaná v tomto období v prodlení nebyla.

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním, dovozuje jeho přípustnost z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. prosince 2012 (dále též jen „o. s. ř.“). Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí shledává ve výkladu ustanovení § 159a odst. 4 o. s. ř., jenž tak, jak byl proveden odvolacím soudem, má za nepřipustně extenzivní. Argumentuje, že tato otázka je soudy rozhodována rozdílně a „zejména“ má být posouzena jinak.

Důvodnost dovolání dovolatel spatřuje v tom, že procesním postupem soudů obou stupňů byl vytvořen stav nerovného postavení účastníků v neprospěch žalované, a ohlašuje dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. Argumentuje ve prospěch názoru, že rozsah závaznosti pravomocného rozhodnutí je vymezen toliko výrokem takového rozhodnutí, nikoliv skutkovým zjištěním a „dalším stanovením“ mimo výrokovou část rozhodnutí. Zdůrazňuje, že v původním řízení bylo výrokem rozhodnuto o zaplacení ceny díla, zatímco v souzené věci se jedná o zaplacení smluvní pokuty, tedy o jiný nárok.

Dovolatel navrhuje, aby dovolací soud „oba napadené rozsudky“ v celém rozsahu zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření navrhuje, aby dovolání bylo odmítnuto. Popírá zásadní právní význam napadeného rozhodnutí, ztotožňuje se s právním názorem odvolacího soudu a zpochybňuje naplnění uplatněného dovolacího důvodu.

Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou (účastníkem řízení), řádně zastoupenou advokátem, jímž bylo dovolání též sepsáno (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), se Nejvyšší soud zabýval nejdříve otázkou, zda je dovolání v této věci přípustné.

Dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu není přípustné podle ustanovení 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., jelikož podmínky tohoto ustanovení nebyly v souzené věci naplněny (rozhodnutí soudu prvního stupně nepředcházelo rozhodnutí, jímž by tento soud rozhodl jinak a jež by bylo zrušeno odvolacím soudem). Nejvyšší soud však dospěl k závěru, že dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (zrušeného nálezem Ústavního soudu ze dne 21. února 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, ke dni 31. prosince 2012). Odvolací soud se totiž při výkladu ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 159a odst. 1 a odst. 4 o. s. ř. odklonil od judikatury Nejvyššího soudu a jeho rozhodnutí tak má po právní stránce zásadní význam (srov. § 237 odst. 3 o. s. ř.).

Protože Nejvyšší soud se od svých judikatorních závěrů nehodlá odchýlit, pojí se s takovým závěrem nutně též posouzení dovolání jako důvodného, neboť rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a je tudíž – oproti očekávání dovolatele – naplněn dovolací důvod stanovený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Podle ustanovení § 159a o. s. ř. nestanoví-li zákon jinak, je výrok pravomocného rozsudku závazný jen pro účastníky řízení (odstavec 1). V rozsahu, v jakém je výrok pravomocného rozsudku závazný pro účastníky řízení a popřípadě jiné osoby, je závazný též pro všechny orgány (odstavec 4).

Podle ustanovení § 135 o. s. ř. soud je vázán rozhodnutím příslušných orgánů o tom, že byl spáchán

trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních předpisů, a kdo je spáchal, jakož i rozhodnutím o osobním stavu; soud však není vázán rozhodnutím v blokovém řízení (odstavec 1). Jinak otázky, o nichž přísluší rozhodnout jinému orgánu, může soud posoudit sám. Bylo-li však o takové otázce vydáno příslušným orgánem rozhodnutí, soud z něho vychází (odstavec 2).

Výkladem ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 159a odst. 1 a odst. 4 o. s. ř. při posouzení významu prejudiciální otázky vyřešené v jiném, svým předmětem souvisejícím řízení mezi týmiž účastníky, se Nejvyšší soud zabýval např. v rozsudku ze dne 13. června 2000, sp. zn. 25 Cdo 5/2000, uveřejněném pod číslem 48/2001 Sbírký soudních rozhodnutí (na který odkazuje soud prvního stupně), v němž formuloval a odůvodnil závěr, že ani soud nemůže vycházet z jiného závěru o existenci či neexistenci nároku mezi týmiž účastníky, o němž již bylo pravomocně rozhodnuto, a tuto otázku nemůže sám v jiném řízení znovu posuzovat ani jako otázku předběžnou. K tomuto závěru se Nejvyšší soud přihlásil např. v rozsudku ze dne 29. června 2006, sp. zn. 33 Odo 1031/2005, jenž je, stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu zde citovaná, veřejnosti dostupný na webových stránkách a v němž Nejvyšší soud zdůraznil, že pro soudy je výrok pravomocného rozsudku v jiných než statusových věcech závazný potud, pokud posuzuje jako předběžnou otázku mezi účastníky právní vztahy, které byly pravomocně vyřešeny soudním rozhodnutím.

Z toho však nelze dovozovat, že pro soud je závazné řešení kterékoliv z otázek, jimiž se soud (popř. jiný orgán) musel pro potřeby svého rozhodnutí vypořádat. Nejvyšší soud vysvětlil v rozsudku ze dne 11. června 2009, sp. zn. 23 Cdo 1454/2009, že ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř. je třeba v případě, že půjde o rozhodnutí soudu, vykládat v souvislosti s ustanovením § 159a o. s. ř. a že posouzení předběžné otázky jiným soudem je tudíž pro soud závazné tehdy, když byla tato předběžná otázka řešena ve výroku rozhodnutí. Řešení otázky, která nebyla přímo předmětem sporu v jiném řízení a o níž proto jiný soud nerozhodoval ve výroku, nýbrž se s ní (jako s otázkou předběžnou) pro účely svého rozhodnutí vypořádal toliko v odůvodnění svého rozhodnutí, pro soud v jiném řízení závazné není (srov. shodně též např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. června 2009, sp. zn. 23 Cdo 1961/2009).

Právě o takovou situaci se jedná v souzené věci. Ve věci vedené před Krajským soudem v Ústí nad Labem pod sp. zn. 61 Cm 57/2003 byla pravomocným přisuzujícím výrokem závazně pro účastníky řízení a v tomto rozsahu i pro všechny orgány vyřešena otázka, zda společnosti D.C. & C., spol. s r. o., vzniklo vůči J. Ž. právo na zaplacení ceny díla; to je otázka, o níž bylo rozhodnuto výrokem. Otázku, zda bylo dílo předáno řádně a včas, si soud pro potřeby rozhodnutí o žalobě na zaplacení ceny díla posoudil jako otázku předběžnou a vypořádal se s ní v důvodech svého rozhodnutí; její řešení tudíž pro soud v jiném řízení závazné není. Soudy se s ní proto v tomto řízení budou muset samy vypořádat.

Dlužno dodat, že tato procesní situace je důsledkem postupu soudu prvního stupně ve věci vedené pod sp. zn. 61 Cm 57/2003, jenž vyloučil k samostatnému řízení věc o vzájemném návrhu J. Ž. na zaplacení smluvní pokuty, ač pro to nebyly důvody stanovené v § 112 odst. 2 o. s. ř. Jednalo se přeci o věci, které spolu nejen úzce skutkově souvisí, nýbrž se zároveň týkají týchž účastníků (srov. § 112 odst. 2 o. s. ř.), projednání obou věcí ve společném řízení bylo tudíž – jak se nyní zřetelně ukazuje – v zájmu hospodárnosti.

V nálezu ze dne 27. srpna 2004, sp. zn. I. ÚS 647/02, uveřejněném pod číslem 120/2004 Sbírký nálezu a usnesení Ústavního soudu, jímž argumentuje soud prvního stupně, se Ústavní soud otázkou otevřenou v tomto dovolacím řízení nezabýval; řešil v rovině ústavou garantovaných práv situaci, v níž soud v jednom řízení pravomocně (přímo ve výroku) určil, že darovací smlouva, kterou měly být nemovitosti převedeny na stát, je neplatná, načež soud v jiném řízení nevyhověl žalobě na určení vlastnického práva, neboť dovodil, že rozsudek určující neplatnost darovací smlouvy není pro něj závazný. Co však je významným apelem aktuálním i pro předmětné řízení, je v tomto nálezu

zdůrazněný požadavek na celkovou harmonii soudních rozhodnutí podmiňující důvěru v právo. V poměrech souzené věci by takovému požadavku nebylo učiněno zadost v případě, že by soud v tomto řízení posoudil předběžnou otázku řádného a včasného předání díla jinak, než jak tuto otázku jako předběžnou posoudil soud v předchozím řízení o zaplacení ceny díla, aniž tu byly pro jiné její posouzení skutečně pádné důvody, zejména jiná - v důsledku jiné procesní aktivity účastníků - skutková zjištění o příslušných právně významných skutečnostech.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu není z uvedených důvodů správné, Nejvyšší soud je, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil, spolu se závislým výrokem o nákladech odvolacího řízení [§ 242 odst. 2 písm. b) o. s. ř.]. Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, Nejvyšší soud zrušil i toto rozhodnutí a věc podle ustanovení § 243b odst. 3 věty druhé o. s. ř. vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)